

"Sûrelerin başında mezkûr olan haruf, hurufâtın aksâm-ı malûmesi olan mechûre, mehmûse, şedîde, rahve, zelâka, kalkale gibi aksâm-ı kesiresinden, herbir kısmından..." Cümlesini izah eder misiniz?

Hece harflerinin adedi *-(elif-i sakine) hariç kalmak şartıyla*- 28 harftir. Kur'an-ı Hakim, "Sûrelerin başında" bu harflerin yarısını zikretmiş, yarısını terk etmiştir.

Kur'an'ın zikrettiği harfler, insanlar tarafından terk ettiği harflerden daha fazla kullanılmaktadır. Meselâ: En fazla tekrar ettiği harfler arasında, dile en hafif gelen "elif lam" harfleridir.

Kur'an, kullandığı harfleri hece harflerinin adedince sûrelere taksim etmiştir.

Kur'an, mehmuse, mechure, şedide, rahve, müsta'liye, münhafida, müntabika, münfetiha gibi hece harflerinin her bir çeşidinden yine yarısını kullanmıştır.

Kalkala, zelleka gibi, sayısı tek olan gruptan dile ağır gelen harflerden az, hafif gelenden çok alınmıştır.

Kur'an'ın bu taksimatı 504 ihtimalden (1) biri olarak seçilmiştir. Adı geçen taksimatın dışında hiçbir surette böyle muvazeneli ve yarı yarıya bırakılmış şekliyle bir taksimat söz konusu olamaz. Bu gibi i'caz parıltılarından zevk alamayan, kendi zevkini kınamalıdır. (2)

Hece Harflerinin Kur'an'daki Taksimatı

Zelleka harfleri: 6 tanedir: Bunların üçte ikisi alınmıştır. Alınanlar: "Rı-Lam-Mim-Nun", alınmayanlar ise: "Be-Fe"

Boğaz harfleri: 6 harf olup üçte ikisi kullanılmıştır. Alınanlar: "Ha-Ayın-He-Hemze", alınmayanlar: "Gayın -Hı"

Kadı Beydavî'nin de ifade ettiği gibi bu harfler çok kullanıldığından bunların üçte ikisi alınmıştır.

Kanaatimizce buradaki taksimat noktalı ile noktasız olanlar arasında da yapılmıştır. Boğaz harflerinden noktalı olan iki harf alınmayıp, noktasız olan 4 harf alınmıştır. Çünkü noktasız olanlar daha hafiftir.

Boğaz harfi olmayanlar: 22 adettir. Bunlardan da 10 adet alınıp, yine karşıt iki gruptan 14 tane harf kullanılmıştır. Alınanlar " Rı-Sin-Sad-Tı-Kaf-Kef-Lam-Mim-Nun-

Ye".

Mehmuserler: 10 harf olup yarısı alınmıştır. Alınanlar: "Sin-Ha-Kef-Sad-He" alınmayanlar: "Fe-Se-Şm-Hı-Te". Bu harflerin 5 tanesi noktalı, beş tanesi noktasızdır. Kur'an bunu da yarılarnış ve sadece beş noktasız olanları almıştır.

Mechureler: 18 olup yarısı alınmıştır. Alınanlar: "Hemze-Mim-Lam-Ayın-Rı-Tı-Kaf-Ye-Nun", alınmayanlar: "Be-Cim-Dal-Zel-Ze-Dad-Zı-Gayın-Vav". Görüldüğü gibi, birbirinin zıddı olan mehmus ve mechur harflerden toplam 14 tane alınmıştır ki, bu da hece harflerinin yarısıdır.

Şefehîler: İki tanedir. Alınan: "Mim", alınmayan:"Be".

Şedidler: (Sert harfler) 8 olup yarısı alınmıştır. Alınanlar: "Hemze-Tı-Kaf-Kef", alınmayanlar: " Be- Te- Cim-Dal".

Rahveler: (Yumuşaklar) 20 olup yarısı alınmıştır. Alınanlar: " Ha-Rı-Sin-Sad-Ayın-Lam-Mim-Nun-He-Ye", alınmayanlar: " Se-Hı-Zel-Ze-Şın-Dad-Zı-Ğayın-Fe-Vav" Yumuşak ve sert harflerden de 14 adet alınmıştır.

Muntabikler: (Kapalı harfler) 4 tane olup yarısı alınmıştır. Alınanlar: "Tı-Sad", alınmayanlar: "Dad -zı".

Münfetiherler: (Açık harfler) 24 olup yarısı alınmıştır. Alınanlar: " Elif-Ha-Rı-Sin-Ayın-Kaf-Kef-Lam-Mim-Nun-He-Ye", alınmayanlar harfler ise: "Be-Te-Se-Cim-Hı-Dal-Zel-Ze-Şın-Ğayın-Fe-Vav". İki karşıt guruptan olan bu harflerden de toplam olarak 14 harf alınmıştır.

Müsta'liyeler: 7 harftir. Alınanlar: "Kaf-Sad-Tı", alınmayanlar: "Hı-Dad-Zı-Ğayın,"

Münhafideler: 21 harf olup kullanılanların sayısı 11'dir.

Alınanlar: "Hemze-Lam-Mim-Rı-Kef-He-Ye-Ayın-Sin-Ha-Nun", alınmayanlar: "Be-Te-Se-Cim-Dal-Zel-Ze-Şın-Fe-Vav". Karşıt bu iki grup harflerden de toplam 14 tane kullanılmıştır.

Kalkalalar: 5 tanedir. Alınanlar: "Kaf-Tı", alınmayanlar: " Be-Cim-Dal". (3)

Bediüzzaman'a göre -daha önce de ifade edildiği gibi- 78 harften meydana gelen 14 şeklin bu tarzda taksimatı ancak 504 ihtimalden biri olarak seçilmiştir. Bu sayı da 7'nin katıdır. $504 = 72 \times 7 = 36 \times 14$.

Dipnotlar:

(1) *İşârâtü'l-İ'caz tefsirine bazı şerhler koyan Sadrettin Yüksel hocaya göre bu sayı 784'tür. bk. İşârât, (Tenvir nşr. yay.) ilgili yer. Ancak, Müellifi'in: "taksimler pek çok*

birbirine girmiş" ifadesinden anlaşıldığına göre, yapılan hesaplar, $28 \times 28 = 784$ ' ün gösterdiği hesap tablosundan daha farklı bir çizgiyi takip etmiştir.

(2) bk. İşârât, 31-32.

(3) bk. el-Bakıllanî, Kadı EbûBekr, İ'cazu'l-Kur'an (İtkan ile birlikte), 1/81-85; ez-Zemahşerî, 1/20-21.